

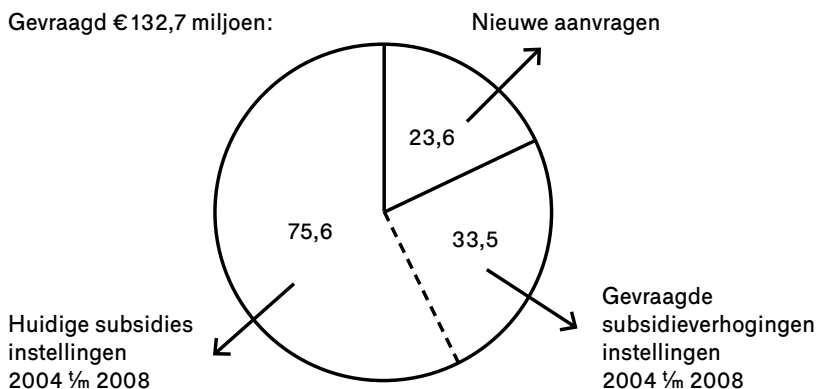
Inleiding

Het is verheugend te constateren dat het stadsbestuur Amsterdam wil herpositioneren als een metropool van internationale allure. De stad wil zich een weg terug veroveren in de *Top 5* van Europa. Met het onlangs gepresenteerde *Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040*, waarin de condities worden geschetst voor de toekomstige *Metropoolregio Amsterdam*, doet het stadsbestuur samen met de provincie duidelijke uitspraken over zijn ambities. De nadruk ligt op het bieden van een robuuste duurzame ruimtelijke structuur waarin allerlei ontwikkelingen samenhangend moeten kunnen plaatsvinden. Daarbij is de Kunstraad verheugd dat het bijbehorende kostenplaatje de beleidsmakers niet afschrikt: “Investeren in de metropool Amsterdam is investeren in Nederland [...] en daarom mag het ook wat kosten”.

Bij die bestuurlijke dadendrang wordt mede aandacht gevraagd voor demografische en sociaal-culturele ontwikkelingen. Van binnen moet de metropoolregio Amsterdam van “[...] veel aparte geschiedenissen een gezamenlijke toekomst, een samenhangende metropolitane identiteit” maken, terwijl er naar buiten toe moet worden ingespeeld op ontwikkelingen in vrijetijdsbesteding en regio-toerisme, opdat de stad weer een belangrijke *destination* wordt en dat vervolgens ook blijft. De Kunstraad meent dat het onmogelijk is beide opdrachten, de ontwikkeling van een samenhangende metropolitane identiteit en de versterking van de aantrekkingskracht van Amsterdam voor nationaal en internationaal (cultuur)toerisme, voldoende te realiseren zonder dat de geschetste beleidsvoornemens geïntegreerd worden met een in verhouding even ambitieus cultuurbeleid. Immers, geen metropool zonder metropolitaan kunst- en cultuurbeleid. Dat vergt naast de voorgestane coherente en gecoördineerde aanpak een adequaat gefinancierd cultuurbeleid zonder

welke de uitspraken over de ambities immers gratis zijn. De Kunstraad herinnert in dit kader aan het door de wethouder voor Kunst en Cultuur geïntroduceerde ‘kaste-lenmodel’ een metafoor waarin het huis van de kunst en cultuur veel erkers, terrassen en andere uitbouwen kent die staan voor de bijdragen waarvoor van de andere portefeuillehouders (financiële) inspanningen worden verwacht. Dat de verantwoordelijkheid voor de resultaten op het gebied van het kunst- en cultuurbeleid door het College als een gezamenlijke wordt gezien, is, juist tegen de achtergrond van de metropolitane ambities, ongetwijfeld niet alleen een belangrijke stap voorwaarts, maar het is zelfs een *sine qua non*. De Kunstraad bepleit nadrukkelijk een verdere integratie van de verschillende ambities.

Gevraagd € 132,7 miljoen:

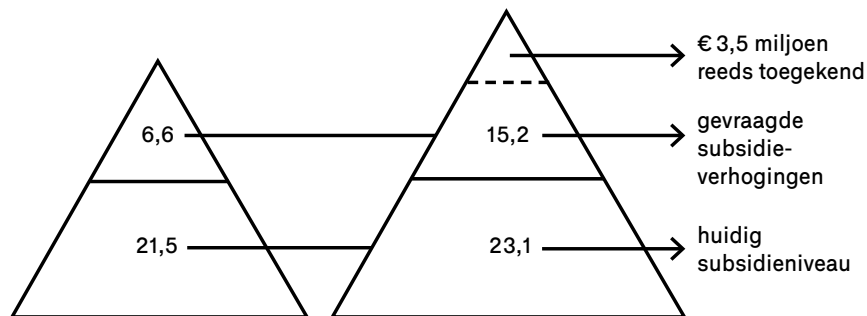
Gelukkig is de stad die zoveel divers creatief en enthousiast talent binnen haar grenzen kent. Het gebeurt hoogst zelden dat de kennisname van vele duizenden pagina's A4 tot vreugde leidt. Toch is dit het bestuur van de Kunstraad bij lezing van de 259 aanvragen voor het Kunstenplan 2009 tot en met 2012 overkomen. De ambities en creativiteit van de sector zijn overweldigend en overtuigend en verdienen het, mede in het licht van de metropoolregio Amsterdam, serieus te worden genomen. Helaas bieden de gegeven kaders van het huidige cultuurbeleid hiervoor te weinig ruimte. Het College wil

Topstad zijn en verwacht “wereldklasse” van zijn culturele instellingen. Het streeft er naar om aan het einde van de collegeperiode (2010) tien instellingen binnen de sector tot de top tien van de wereld te laten behoren. Zeker ook door gebrek aan middelen weten voorlopig alleen Het Concertgebouw, het Koninklijk Concertgebouworkest en het IDFA die hooggelegde lat te bereiken.

Er zijn de afgelopen jaren vele nieuwe, en vaak opvallende cultuurgebouwen neergezet, maar – en de Kunstraad wees daar eerder op – er zijn ruim onvoldoende middelen om in die gebouwen ook ambitieus te programmeren. Bij het zoeken naar de gezamenlijke toekomst, naar de samenhangende metropolitane identiteit die voor het stadsbestuur zo belangrijk is, horen mogelijkheden tot verkenning, artistiek experiment en cultureel onderzoek. Die vergen meer middelen dan nu beschikbaar zijn in de marges van een kunstenplanfinanciering die gedomineerd wordt door een klein aantal grote instellingen.

Musea en expositieruimten:

Theater- en muziekaccomodaties:

Niet alle ambities, aandacht en zorg zijn op geld waardeerbaar. Ook oprechte belangstelling, medeleven, het aanreiken van suggesties, het verlenen van vergunningen die het werken makkelijker maken zijn van niet te onderschatten betekenis en vormen even zoveel bijdragen aan een klimaat waarin de cultuur kan gedijen. Toch ontkomt de culturele sector er niet aan dat over geld moet worden gesproken, de Kunstraad zal dat in het hierna

volgende dan ook doen, meer dan hem lief is. De reden hiervoor is even eenvoudig, hoopgevend als verontrustend: er zijn meer instellingen die een meer dan terecht beroep doen op het beschikbare budget dat vooralsnog minder is dan vier jaar geleden. En dat zou niet het geval moeten zijn in een stad die zich internationaal zo ambitieus wil positioneren. Immers, geen metropool zonder metropolitaan kunst- en cultuurbeleid.

Over het cultuurbeleid

Het advies van de Kunstraad kan niet los worden gezien van de beleidsmatige context die door de gemeente in diverse beleidsstukken is gegeven, meer in het bijzonder de *Hoofdlijnennota* zoals die na behandeling in de gemeenteraad is vastgesteld. Een zeer praktisch richtsnoer voor de advisering wordt gevormd door de adviesaanvraag van het College van B&W aan de Amsterdamse Kunstraad. Daarnaast speelt ook het beleid van het Rijk enigermate een rol, namelijk voor die instellingen die mede door het Rijk werden of worden gesubsidieerd.

Minder helder en eenduidig zijn de verhoudingen tot de stadsdelen. Soms zijn de gevolgen van de Amsterdamse decentralisatie zonder meer positief, maar de Kunstraad heeft ook aanvragen beoordeeld waaruit bleek dat de betreffende instelling zich onvoldoende gesteund wist door het stadsdeel waarin het was gevestigd. Dat geldt onder meer voor de buurttheaters. Voor zover al exploitatiesubsidies worden toegekend, vloeien deze via de huurafdracht doorgaans weer terug in de kas van het stadsdeel. Nog vaker komt het voor dat budgetten van kunstinstellingen onder grote druk komen te staan door exorbitante huurverhogingen hen aangezegd op stadsdeelniveau. Met grote regelmaat wordt bij verzoeken om het subsidie te verhogen naar de toenemende kosten van huisvesting verwezen. De structurele verhoging van het kunstenbudget op titel "vastgoed en programmering" is een begin van de oplossing, maar buiten het kunsten-

plan gehouden. Om die reden worden verzoeken om subsidieverhoging ten behoeve van de dekking van verhoogde gebouwgebonden kosten, ook niet binnen het kunstenplanbudget gehonoreerd.

De Kunstraad constateert dat in de achterliggende jaren zowel door de gemeente als hemzelf, met of zonder externe deskundigen, een rijkgeschakeerd palet aan rapporten is vervaardigd. Naar het oordeel van de Kunstraad heeft het huisvestingsdossier al enige tijd geleden de vereiste dikte bereikt. Het is nu tijd voor politiekebesluiten.

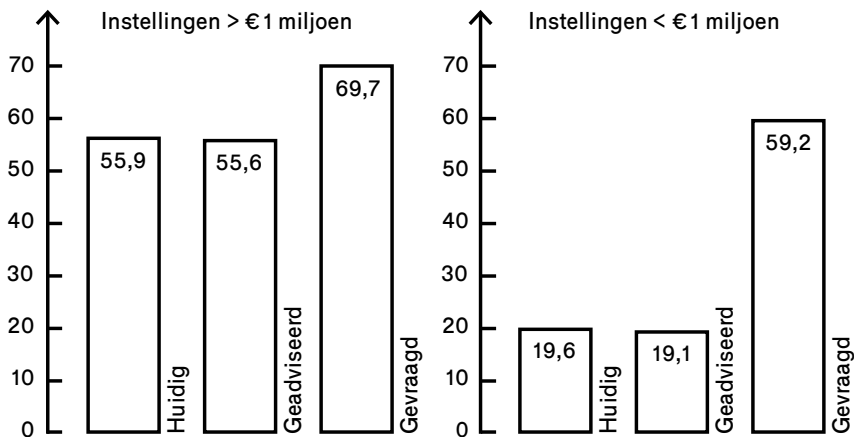
Los van het voorgaande moet het de Kunstraad van het hart dat instellingen in het centrum die met een huurverhoging worden geconfronteerd vaak te gemakkelijk het daarmee gemoeide bedrag toevoegen aan de subsidieaanvraag. Het heeft er de schijn van dat die instellingen aard- en nagelvast zijn verbonden met de grond in het centrum. In geen enkel geval heeft de Kunstraad kunnen constateren dat een poging is ondernomen om zich tegen geringere uitgaven buiten de Singelgracht te vestigen. Kortom: de Kunstraad heeft niet voetstoots de claims vanwege een huurverhoging gehonoreerd, maar gekeken naar het nut en de noodzaak om op de zo (op)gewaardeerde locatie te blijven.

Over de financiën

In de reactie op de *Hoofdlijnnota* heeft de Kunstraad al aandacht gevraagd voor de discrepantie tussen het niveau van de culturele ambities van het College en de hoogte van het daarvoor beschikbare budget. Nadat in de vorige collegeperiode al substantieel is bezuinigd, is ook nu sprake van een bezuiniging. Het beschikbare financiële kader dat in de adviesaanvraag is genoemd, ligt ruim €1,6 miljoen onder het totaal van de huidige budgetsubsidies van in het kunstenplan opgenomen instellingen. Pas in de laatste fase van advisering is de Kunstraad in het vooruitzicht gesteld dat de rijksgeldstroom voor beeldende kunsten in het advies kan worden meegenomen.

men. In het voorliggende advies kon hiermede nog rekening worden gehouden. Maar per saldo wordt ten opzichte van het huidige budget ingeleverd en zijn de middelen die passen bij de vastgelegde ambities vooralsnog uitgebleven. Het gevolg is dat het bekende beeld ontstaat van het voetbalelftal dat gezamenlijk probeert plaats te nemen in een Fiat 500; er zijn meer instellingen die de inhoudelijke toets van de Kunstraad hebben doorstaan dan er middelen beschikbaar zijn.

De Kunstraad heeft zich om die reden zeer regelmatig gedwongen gevoeld om kwalitatief goede aanvragen slechts ten dele te honoreren. Zo is een aantal instellingen wel aan boord van het Kunstenplan gehesen, maar tegen een schamele gage.

Verder heeft de Raad gemeend kritisch te moeten kijken naar de inkomstenkant van de dertien instellingen die op dit moment meer dan één miljoen aan gemeentelijk subsidie ontvangen. Daarbij is vooral gekeken naar de mogelijkheden die de betreffende instellingen nog hebben om zelf, onder meer middels publieksinkomsten en fondsenwerving, hun beroep op gemeentelijk subsidie te beperken. Vooralsnog deelt de Kunstraad niet het optimisme over de grote vlucht die sponsoring zal kunnen nemen. Er zijn in Amsterdam voorbeelden met prachtig

resultaat: Het Concertgebouw, het Koninklijk Concertgebouworkest en recentelijk het Stedelijk Museum voor de vernieuwbouw, maar er zijn voorbeelden te over van instellingen die er ondanks gereede pogingen niet in slagen sponsors aan zich te binden. Het is niet raadzaam om het kunstbeleid in te richten aan de hand van het idee fixe van een bereidwillig bedrijfsleven.

Over het proces van beoordelen

De Kunstraad heeft in 2006 door middel van advertenties belangstellenden opgeroepen bij de advisering door het bestuur van de raad een rol te spelen. Aldus werd een plenum van 25 leden gevormd. Dit werd ten behoeve van het vele werk voor de advisering over de aanvragen voor subsidiëring uit het kunstenplan aangevuld met buitenleden. In totaal is door 60 deskundigen verdeeld over 14 commissies aan het advies gewerkt. Voor de duur van deze werkzaamheden heeft de Kunstraad zijn uit drie medewerkers bestaande bureau op ad hoc basis versterkt met vijf parttime secretarissen en extra administratieve ondersteuning. De commissies vergaderden in totaal 99 maal, ruim 290 uur. Het bestuur kwam negen maal bijeen.

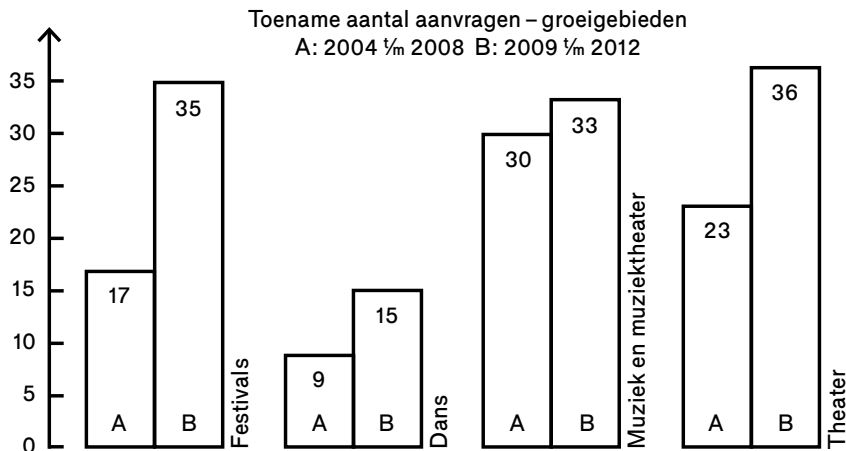
In totaal werden door het College 259 aanvragen voor advies aan de Kunstraad doorgeleid, waarvan er gedurende de advisering twee, *Energetica* en *De Nederlandse Dansdagen*, zijn ingetrokken.

De instellingen hebben een door de gemeente voorgescreven format gehanteerd bij de indiening van hun aanvragen. De Kunstraad signaleert dat dit format niet in alle gevallen aansluit bij de beleidsdoelstellingen van de *Hoofdpijnnota*, noch verschaft de voldoende informatie, met name voor het deel van de advisering dat de bedrijfsvoering van de kunstinstellingen betrof. In zijn evaluatie zal daar te zijner tijd uitvoeriger op worden ingegaan. De Kunstraad en commissies werden bij hun advisering gehandicapt door het ontbreken van analyses die per sector de sterke, zwakke, ontbrekende en over-

dadig aanwezige elementen beschrijven. De ambtelijke exercitie die daartoe had moeten strekken, liet te veel ruimte voor verbetering om van dienst te kunnen zijn. Zo goed en zo kwaad als kon is getracht dit tekort aan kennis met eigen waarneming en wetenschap te ondervangen.

Alle enthousiasme over de hoeveelheid en de rijke schakering van de aanvragen ten spijt, hierin is de Kunstraad niet geholpen door de kwaliteit van de aanvragen. De verantwoording van de plannen en de onderbouwing van de noodzaak (opnieuw) een subsidierelatie aan te gaan, lieten veel te wensen over. Door larding met de begrippen ‘wereldklasse’ en ‘prachtwijken’ was soms nauwelijks te doorgronden wat de kunstinstellingen de stad werkelijk te bieden hebben. Te veel is bij het schrijven – zelfs laten schrijven – van de beleidsplannen uitgegaan van politiek opportune speerpunten. Met de ‘zoek en vervangfunctie’ is in menige tekst het aandeelhouderschap van 2004–2008 ingeruild voor het actuele talentontwikkeling. De onderbouwing van de voornemens bestond veelal uit niet meer dan een verwijzingen naar de *Hoofdlijnennota*. Waar de instelling zelf staat, wordt dan niet direct duidelijk. De sector verwordt daarmee tot volger van het beleid in plaats van dat, als ware het van nature, het beleid de praktijk volgt. Het stadsbestuur zou terughoudender kunnen zijn in het toevoegen van politiek opportune criteria. Die kunnen zelden meetbaar worden gemaakt, hetgeen niet verhindert dat de instellingen langs die lijnen wel de maat moet worden genomen. Maar dat meer en meer belang aan zulke criteria kan worden gehecht, kan deels de besturen van de kunst- en cultuurinstellingen worden verweten. De van hen ingekomen aanvragen bevestigen immers de suggestie dat het kunstaanbod zich naar die criteria laat plooiën. Gelukkig is er behalve de papieren werkelijkheid de heel wel beoordelbare praktijk. Juist in de intersubjectieve afweging door de *peergroup* is de meerwaarde van de Kunstraad

gelegen. De leden van het plenum, van de commissies en van het bestuur werken veelal in die praktijk en kunnen op basis van eigen waarneming, tentoonstellings-, concert- en voorstellingsbezoek, hun werk als adviseur verrichten. De plannen van de kunstinstellingen voor 2009 en daarna zijn 'voor zover mogelijk' gelezen met omzien naar de in het verleden behaalde resultaten, die minstens een indicatie opleveren van het realiteitsgehalte van de voornemens en van de reële subsidiebehoefte. Waar dat bij gebrek aan voldoende staat van dienst niet kon, is vooral gekeken naar de potentie.

Over de groei

Het begrip core business lijkt tot de cultuursector nauwelijks doorgedrongen. In de plannen van met name de festivals, de gezelschappen, ensembles, theaters, concertzalen en musea is zelden sprake van een tekort aan ambities die gericht zijn op groei. Ambities die uitbreiding van de schaal en van het aantal activiteiten, van de omvang van het tableau en aanpassing van de zalen en meer in het algemeen – daar is hij weer – van de huisvesting tot gevolg hebben. Ambities die nopen tot een vaak substantiële toename van het met subsidies af te dekken budget. Dat hebben de grootste en meest gevestigde van de in het kunstenplan opgenomen instel-

lingen met de vooralsnog in hun exploitatie niet gesubsidieerde jonge broedplaatsen en initiatieven gemeen.

Hoewel de Kunstraad in veel gevallen een pas op de plaats adviseert en kwalitatieve versterking van de huidige positie verre prefereert boven woeste dromen, wordt in sommige gevallen over dergelijke ambities, mits goed onderbouwd, geadviseerd die te honoreren.

Tegen het licht van de ambities van de stad zal het er in de nabije jaren om gaan een goede balans te vinden tussen ambities en de mogelijkheden die het cultuurbudget biedt en vervolgens een beleid te ontwikkelen waarbij het metterdaad mogelijk wordt gemaakt dat een aantal instellingen in de wereldtop kunnen meedraaien.

In zijn advisering is de Kunstraad geconfronteerd met – nu nog enkele – aanvragen van broedplaatsen om in het kunstenplan te worden opgenomen. Waar het broedplaatsenbeleid primair faciliterend is – eenmalige (mede) financiering in de totstandkoming van betaalbare werkruimten voor kunstenaars en andere creatieven – wordt voor activiteiten, inclusief gebouwgebonden kosten, structurele subsidiëring daarvan door de aanvragers als logisch gevolg gezien. Wanneer die ontwikkeling zich doorzet zal over vier jaar, wanneer een nieuwe planperiode moet worden voorbereid, een nog grotere druk op de beschikbare middelen ontstaan. Tezelfdertijd wil de Kunstraad goede plannen die uit die broedplaatsen voortkomen, mits die van grootstedelijk belang zijn, niet negeren. Hij neemt zich voor om zodra de agenda daarvoor gelegenheid biedt, met een separaat advies over broedplaatsen en het tot dusver gevoerde beleid te komen.

Grootstedelijk belang dichten ook de meeste buurttheaters zich toe en sommige benaderen die positie ook. Maar in het algemeen is dat een claim die geen stand houdt. Zoals in het bedrijfsleven meer volume en groei van omzet worden gecreëerd door fusies, zo is ook het min of meer door de rijksoverheid geëntameerde samengaan van

kleine gezelschappen gericht op groei. Het fenomeen stadsgezelschap, essentieel voor de *Cultuurnota* van het Rijk, heeft – niet alleen in Amsterdam – voor een fusiegolf in de podiumkunsten gezorgd. Amsterdam kent veel aanvragers die deze status ambiëren. De Kunstraad heeft bij de advisering het artistieke oordeel laten prevaleren en heeft gekozen voor veelkleurig en divers in plaats van groei. Doordat het Rijk volgens de jongste *Cultuurnota* aan minder instellingen subsidies verstrekt, ligt het voor de hand dat een aantal van de gezelschappen en vooral ensembles, nu een beroep doet op de stad.

Over kunst als spiegel van de samenleving

In de theaterwereld is er de afgelopen jaren veel aan gedaan om culturele diversiteit binnen de podiumkunsten te stimuleren. Men ging op zoek naar aansluiting met nieuwe cultureel diverse publieksgroepen en de deuren werden geopend voor talentvolle cultureel diverse spelers en makers. Op basis van de ingediende subsidieaanvragen constateert de Kunstraad dat er voor de kunstenplanperiode 2009–2013 nauwelijks voornemens zijn om deze trend voort te zetten. Er is eerder sprake van het ontstaan van een tweedeling, waarin de twee kanten zich kenmerken door een grote mate van in zichzelf gekeerdheid. De Kunstraad vindt het van belang dat het in Amsterdam ontwikkelde aanbod, zowel wat repertoire als bezetting betreft, een afspiegeling vormt van de samenleving. Hij betreurt het daarom dat er in geen enkel plan sprake is van een heldere en volledig uitgewerkte visie op culturele diversiteit. Het lijkt alsof organisaties en gezelschappen de hoop hebben opgegeven aansluiting te vinden bij nieuwe cultureel diverse publieksgroepen, of zij zien de potentie van deze groeiende groep cultuurconsumenten onvoldoende.

Over onderwijs en cultuur

Het zou niet lastig zijn om vele bladzijden te wijden aan de intieme relatie die door de eeuwen heen tussen cultuur

en onderwijs heeft bestaan. Uiteraard dragen culturele instellingen ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daar waar hun specifieke deskundig- en vaardigheden voor dat doel geschikt zijn, dienen die ook te worden benut. In de *Hoofdpijnennota* en in programma's als *Jong Amsterdam / Kinderen Eerst* wordt gekozen voor investeren in de nieuwe jongste generatie. Naar binnen-schoolse kunsteducatie gaat terecht veel aandacht uit. De kunstenaars, creatieven en het publiek van de toekomst zijn via school eenvoudiger en massaler te bereiken dan wanneer kennisname van kunst en cultuur afhangt van het ouderlijk milieu. Dat zou op termijn, als vanzelf, straks een diverser cultureel landschap dienen op te leveren, meer in overeenstemming met de diversiteit van de inwoners van het veelkleurige Amsterdam. Die vanzelfsprekendheid is nu nog afwezig. De Kunstraad ondersteunt de beleidsomslag van aanbodgestuurde naar vraaggestuurde afname. Scholen hebben meer mogelijkheden gericht te kiezen uit het veelzijdige aanbod. Via het vouchersysteem en de extra geldstroom ten behoeve van de brede scholen neemt de inkoopcapaciteit van de scholen toe, hetgeen is betrokken bij de beoordeling van de subsidiebehoefte van in kunsteducatie gespecialiseerde instellingen. Het systeem van vouchers garandeert weliswaar inkomsten voor gezelschappen, theaters en musea, maar daarmee worden de uitgaven ten behoeve van kunsteducatie onvoldoende gedekt. Er is daarom voor de Kunstraad reden zich op korte termijn te beraden over de financiële relatie tussen het cultuur- en onderwijsbeleid. De uitkomst van dat beraad hopen wij u in de vorm van een advies voor de begrotingsbehandeling 2009 te doen toekomen. In dit advies is door de Kunstraad op een enkel punt hierop vooruitgelopen.

Over de verantwoording

De sectorcommissies hebben telkens het concept van hun preadvies aan de betreffende instelling gezonden voor commentaar van feitelijke aard. Daarna werden de preadviezen aan het bestuur van de Kunstraad voorgelegd. Instellingen die reeds in het kunstenplan zijn opgenomen en waarover werd geadviseerd de subsidie geheel of gedeeltelijk in te trekken, werden in staat gesteld hun zienswijze in een gesprek met het bestuur van de Kunstraad kenbaar te maken. In totaal 28 instellingen hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Het bestuur kon zich bij zijn afweging dus baseren op preadviezen van de sectorcommissies en de mondelinge en schriftelijke inbreng van betrokken instellingen. Op basis van die inbreng én de door het College van B&W aan ons voorgelegde adviesaanvraag heeft het bestuur een eigen afweging moeten maken. Het resultaat daarvan treft u aan in dit advies. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor dit advies berust bij het bestuur van de Amsterdamse Kunstraad.

Het bestuur van de Kunstraad is zich er ten volle van bewust dat niet alle betrokkenen zich in zijn afweging zullen kunnen vinden. Zeker op het niveau van individuele instellingen zullen gevoelens van verontwaardiging, ongeloof en miskennis om voorrang strijden. Dit is het onvermijdelijke gevolg bij iedere verdeling van schaarse middelen. De krantenberichten, protestbrieven en e-mails geven daar iedere vier jaar zeer welsprekend uiting aan. De vraag is of, gegeven het budget, een toelating van een afgewezen instelling op bestuurlijke gronden onder gelijktijdige verwijdering van een door de Kunstraad positief geadviseerde instelling tot een resultaat leidt dat meer recht doet aan het beleid zoals dat het gemeentebestuur voor ogen staat. Die afweging is uiteraard aan de politieke vertegenwoordigers.

Samenvatting

Amsterdam wil zich een weg terug veroveren in de *Top-5* van Europa. De stad wil Topstad zijn en verwacht “wereldklasse” van zijn culturele instellingen. Hij streeft er naar om aan het einde van collegeperiode (2010) tien instellingen binnen de sector tot de top tien van de wereld te laten behoren. Tegen de achtergrond van de metropolitane ambities is het gehele College verantwoordelijk voor de resultaten op het gebied van het kunst- en cultuurbeleid. Aan de ambities en creativiteit van de culturele sector zal het niet liggen, hetgeen valt af te leiden uit de beoordeling van de 259 aan de Kunstraad voorgelegde aanvragen voor het Kunstenplan 2009 tot en met 2012.

Er zijn de afgelopen jaren vele nieuwe en vaak opvallende cultuurgebouwen neergezet maar er zijn onvoldoende middelen om in die gebouwen ook ambitieus te programmeren. Bij het zoeken naar de gezamenlijke toekomst, naar de samenhangende metropolitane identiteit die voor het stadsbestuur zo belangrijk is, horen mogelijkheden tot verkenning, artistiek experiment en cultureel onderzoek. Die vergen meer middelen dan nu beschikbaar zijn in de marges van een kunstenplanfinanciering die gedomineerd wordt door een klein aantal grote instellingen.

Met grote regelmaat wordt bij verzoeken om de subsidie te verhogen naar de toenemende kosten van huisvesting verwezen. De structurele verhoging van het kunstenbudget op titel ‘vastgoed en programmering’ is een begin van de oplossing, maar buiten het kunstenplan gehouden. Om die reden worden verzoeken om subsidieverhoging ten behoeve van de dekking van verhoogde gebouwgebonden kosten, ook niet binnen het kunstenplanbudget gehonoreerd. De Kunstraad constateert dat in de achterliggende jaren zowel door de gemeente als hemzelf, met of zonder externe deskundigen, een rijkgeschakeerd palet aan rapporten is ver-

vaardigd. Naar zijn oordeel heeft het huisvestingsdossier al enige tijd geleden de vereiste dikte bereikt en is het nu tijd voor politieke besluiten.

Eerder heeft de Kunstraad al aandacht gevraagd door de discrepantie tussen het niveau van de culturele ambities van het College en de hoogte van het daarvoor beschikbare budget. Hij heeft zich om die reden zeer regelmatig gedwongen gevoeld om kwalitatief goede aanvragen slechts ten dele te honoreren. Er is daarenboven kritisch gekeken naar de mogelijkheden die de instellingen hebben om, onder meer middels publieksinkomsten en fondsenwerving, hun beroep op gemeentelijk subsidie te beperken. Die mogelijkheden moeten evenwel niet worden overschat.

De ingediende beleidsplannen lieten veel te wensen over. Gelardeerd met begrippen uit de *Hoofdpijnennota* werd duidelijk wat de kunstinstellingen van de stad verwachten, aan wat zij de stad te bieden hebben werd doorgaans minder aandacht besteed. Het begrip core business lijkt tot de cultuursector nauwelijks doorgedrongen. In de plannen is zelden sprake van een tekort aan ambities die gericht zijn op groei. Ambities die uitbreiding van de schaal en van het aantal activiteiten, van de omvang van het tableau en aanpassing van de zalen en meer in het algemeen van de huisvesting tot gevolg hebben. Alles leidend tot een grotere subsidiebehoefte. In zijn advisering is de Kunstraad geconfronteerd met – nu nog enkele – aanvragen van broedplaatsen om in het kunstenplan te worden opgenomen. Waar het broedplaatsenbeleid primair faciliterend is, wordt structurele subsidiëring van hun activiteiten door de aanvragers als logisch gevolg gezien. Zodra de agenda daarvoor gelegenheid biedt, zal een separaat advies over broedplaatsen en het tot dusver gevoerde beleid worden uitgebracht.

De meeste buurttheaters dichten zich een grootstedelijk belang toe en sommige benaderen die positie ook.

Maar in het algemeen is dat een claim die geen stand houdt. Het min of meer door de rijksoverheid geëntameerde samengaan van kleine gezelschappen, het fenomeen 'stadsgezelschap', heeft voor een fusiegolf in de podiumkunsten gezorgd. Amsterdam kent veel aanvragers die deze status ambiëren. De Kunstraad heeft bij de advisering het artistieke oordeel laten prevaleren en heeft gekozen voor veelkleurig en divers in plaats van groei.

In de theaterwereld is er de afgelopen jaren veel aan gedaan om culturele diversiteit binnen de podiumkunsten te stimuleren. Op basis van de ingediende subsidieaanvragen constateert de Kunstraad dat er voor de kunstenplanperiode 2009 tot en met 2012 nauwelijks voornemens zijn om deze trend voort te zetten. Er is eerder sprake van het ontstaan van een tweedeling, waarin de twee kanten zich kenmerken door een grote mate van in zichzelf gekeerdheid. De Kunstraad betreurt het dat er in geen enkel plan sprake is van een heldere en volledig uitgewerkte visie op culturele diversiteit. Het lijkt alsof organisaties en gezelschappen de hoop hebben opgegeven aansluiting te vinden bij nieuwe cultureel diverse publieksgroepen, of zij zien de potentie van deze groeiende groep cultuurconsumenten onvoldoende. In de *Hoofdpijnnota* en in programma's als *Jong Amsterdam/Kinderen Eerst* wordt gekozen voor investeren in de nieuwe jongste generatie. Naar binnenschoolse kunsteducatie gaat terecht veel aandacht uit. De kunstenaars, creatieven en het publiek van de toekomst zijn via school eenvoudiger en massaler te bereiken dan wanneer kennisname van kunst en cultuur afhangt van het ouderlijk milieu. Dat zou op termijn, als vanzelf, straks een diverser cultureel landschap dienen op te leveren, meer in overeenstemming met de diversiteit van de inwoners van het veelkleurige Amsterdam.

De Kunstraad ondersteunt de beleidsomslag van aanbodgestuurde naar vraaggestuurde afname bij kunsteducatie. Het systeem van cultuurvouchers garandeert

weliswaar inkomsten voor gezelschappen, theaters en musea, maar daarmee worden de uitgaven ten behoeve van kunsteducatie onvoldoende gedekt. Er is daarom voor de Kunstraad reden zich op korte termijn te beraden over de financiële relatie tussen het cultuur- en onderwijsbeleid. De uitkomst van dat beraad hopen wij u in de vorm van een advies voor de begrotingsbehandeling 2009 te doen toekomen.

Alle instellingen hebben, voorafgaande aan de bespreking van het voorgenomen advies door het bestuur van de Kunstraad, een concept ervan ontvangen met het verzoek om commentaar van feitelijke aard. Instellingen die reeds in het Kunstenplan zijn opgenomen en waarover wordt geadviseerd de subsidie geheel of gedeeltelijk in te trekken, zijn in staat gesteld hun zienswijze in een gesprek met het bestuur van de Kunstraad kenbaar te maken. Het bestuur kon zich bij zijn afweging dus baseren op preadviezen van de sectorcommissies en de mondelinge en schriftelijke inbreng van betrokken instellingen. Op basis van die inbreng én de door het College van B&W voorgelegde adviesaanvraag heeft het bestuur een eigen afweging moeten maken. Bij hem berust de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de adviezen. Het bestuur is zich er ten volle van bewust dat niet alle betrokkenen zich in zijn afweging zullen kunnen vinden. Dit is het onvermijdelijke gevolg bij iedere verdeling van schaarse middelen.